

פעילות לפתיחת אלול- בנושא דמויות המופת:

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, הרב גורן זצ"ל והרב שאר יישוב כהן זצ"ל

מידי שנה בג' באלול אנו מציינים את יום פטירתו של מרן הרב קוק זצ"ל. שנה זו, בה החמ"ד בחר לעסוק בדמותם של הרב שלמה והרבני צפיה גורן, התבשרנו במהלך השבוע על פטירתו של הרב שאר יישוב כהן, רבה הראשי של חיפה, שהיה גיסו של הרב גורן ותלמידו של הרב קוק, ונפטר גם הוא בג' אלול. בפעילות זו ננסה להנכיח שלוש דמויות אלו, ולשוחח עליהן בכיתה כדמויות מייצגות של ערכי החמ"ד.

קהל יעד: גילאי ג'-ח' (בכיתות הנמוכות יש לבחון שהטקסטים מותאמים לרמת הכיתה)

עזרים: שלוש תמונות להדפסה (רצוי בצבע) בגודל מלא (מצ"ב בנספח)
 שלושה קטעי קריאה להדפסה (מצ"ב בנספח)
 דף עם כרטיסיות לגזירה (מצ"ב בנספח) – רצוי להדפיס גם דף שלם למורה
 תמונה של חזון החמ"ד (מומלץ לתלם בהגדלה)
 שלושה לוחות בינגו (לוח לכל קבוצה, מומלץ לגזור ולצלם כל לוח בגודל של עמוד A4)

מהלך הפעילות:

- 1) המורה יתלה את שלוש התמונות של הדמויות בשלוש פינות של הכיתה.
- 2) המורה יחלק לכל תלמיד כרטיס שונה עם עובדה על אחת מהדמויות.
- 3) התלמידים יסתובבו בכיתה, ועל בסיס התמונה ינסו להתאים את הכרטיס לדמות (שימו לב, יש 13 כרטיסיות על כל דמות, כך שבכיתות יותר קטנות- למשל בכיתה של 30, ניתן לחלק בין התלמידים רק 10 כרטיסיות על כל דמות, בכדי ששלוש הקבוצות יהיו בגודל מאוזן). ייתכן ויהיו תלמידים שיטענו, הם אמורים לנחש למי הכרטיס "שייד" לפי ידע כללי, איכות התמונה, השנים שבהם חי הדמות...
 4) כל תלמיד עומד ליד הדמות שאליה התאים את הכרטיס. (המורה בודק שאכן התלמידים התאימו את הכרטיסים נכון לדמויות, לפי הרשימה שבידו ודואג שכל תלמיד יושב ליד דמות המתאימה לכרטיס שהוא קיבל.

בשלב זה (הכיתה יושבת בשלוש קבוצות, כאשר לכל קבוצה יש תמונה של הדמות וכרטיסיות עם מידע על הדמות שלהם) יש כמה אפשרויות:

- **אפשרות יצירתית:** כל קבוצה מקבלת קטע ביוגרפי קצר על הדמות שלה (מצ"ב), קוראת את הקטע בקבוצה, ומכינה פרזנטציה על הדמות שאותה תציג בפני הכיתה כולה (שיר, מערכון קצר, מבזק חדשות).
- **אפשרות עיונית- דיון:** כל קבוצה מקבלת קטע ביוגרפי קצר על הדמות שלה (מצ"ב), ואת התמונה של חזון החמ"ד (מצ"ב) ודנה בשאלה הבאה: אלו ערכים המובאים בחזון החמ"ד היו חשובים לדמות שלהם, ולמה? ואז מציגה את הדמות לכיתה.
- **אפשרות חווייתית- משחק:** אפשר לשחק "בינגו הפוך" ומתוך כך להציף את נקודות הדמיון בין הפרטים הביוגרפיים של כל הדמויות. "בינגו הפוך" עובד כך שלכל אחת מהקבוצות יש לוח שונה (שלושה לוחות) ולקבוצה כבר יש את הכרטיסים (משלב 3), המורה קורא פריט ביוגרפי בסדר אקראי (מרשימת הכרטיסיות) ואם לקבוצה יש כרטיסיה מתאימה, היא מניחה את הכרטיסיה על לוח הבינגו. למשל: המורה קוראת "רב ראשי לישראל", גם קבוצת הרב קוק וגם קבוצת הרב גורן יכולים לשבץ כרטיסיה בלוח... וכן הלאה, עד שהקבוצה שממלאת את הלוח- מנצחת.

- 5) ניתן לסיים את היחידה בדיון על כך ששלוש הדמויות האלו, כולן דמויות שהן "ענקיות" ומהוות מקור השראה לכולנו בחמ"ד, ובפתיחת אלול, אנו פותחים את השנה ומציינים את ג' אלול, מתוך החיבור בין הדמויות השונות וההכרות איתן, בכדי שנוכל לזכור אותן, ללמוד מהן וללכת לאורן.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק 1865-1935

הרב אברהם יצחק הכהן קוק נולד בלטביה בשנת תרכ"ה, 1865. הוא למד בישיבות החשובות בעולם היהודי דאז: ישיבת וולוז'ין וישיבת פוניבז'. בגיל 30 הוא התמנה כרהב של העיר בויסק בליטא, ובשנת 1904, לאחר שהוזמן להיות רב העיר יפו והמושב הסמוכות, הגשים את חלומו ובא לארץ ישראל. עם הגעתו לארץ הרב קוק הקים את תלמוד תורה שערי תורה ואף היה מעורב בהקמת בית ספר בשם "תחכמוני" שהחידוש בו היה שילוב בין לימודי קודש ללימודי חול. בהמשך הקים ביפו גם "כולל" שבו למדו מבוגרים.

עם הגעתו לארץ ראה הרב קוק את העשייה הגדולה של החלוצים שהיו חלק מהתנועה הציונית, בנו בה יישובים ועסקו בחקלאות ונפשו של הרב קוק נקשרה בנפשם. הרב קוק האמין שהציונות היא חלק מתהליך הגאולה של שיבת עם ישראל לארץ ישראל, ולכן תמך בחלוצים, אך בו זמנית קרא להם להתקרב ליהדות. בתקופות שונות של חייו, יזם מספר מסעות של רבנים למושבות ולקיבוצים בעמק יזרעאל, בגליל ובשפלת החוף, וצירף אליהם רבנים מהיישוב הישן שהתנגדו לציונות, כדי לגשר על הפערים ולהדק את הקשר עם החלוצים, הן במטרה להקשיב להלך רוחם ולשמוע על מצבם, והן במטרה לחזקם מורלית ורוחנית ולהשפיע עליהם ולקרב אותם ליהדות.

לאחר כמה שנים שבהם שהה הרב קוק בלונדון (בשל מלחמת העולם הראשונה), הוא שב לארץ והתמנה לרב העיר ירושלים. בשנת 1921 הרב קוק התמנה להיות הרב הראשי הראשון בארץ ישראל, אך הוא קיווה שיהיה זה צעד ראשון לקראת הקמה מחדש של מעמד הסנהדרין - תלמידי החכמים שהנהיגו את עם ישראל בימי בית שני. מספר שנים מאוחר יותר הקים הרב קוק בירושלים את "הישיבה המרכזית העולמית", המכונה ישיבת "מרכז הרב" שהחידוש בה היה לימוד בשפה העברית ולא ביידיש כמו ברוב הישיבות. בנוסף, בישיבת מרכז הרב למדו תנ"ך ומחשבת ישראל בנוסף ללימודי הגמרא. בעקבות השתדלות תלמידו, הרב משה צבי נריה, ניאות הרב קוק לתמוך ולעודד את תנועת הנוער הדתי לאומי בני עקיבא, ונחשב כמורה דרכה הרוחני.

הרב קוק כתב עשרות ספרים, ובהם: "אורות", "אורות הקודש", "אורות התורה", "אורות התשובה", סידור "עולת ראי"ה" ובהם הציג את השקפתו הייחודית. שלושה עיקרים היו חשובים לרב קוק: אהבת עם ישראל, אהבת תורת ישראל, אהבת ארץ ישראל. הרב קוק הלך לעולמו ביום ג' באלול תרצ"ה, 1935, ונקבר בהר הזיתים.

הרב שלמה גורן 1918-1994

הרב שלמה גורן נולד בכ"א בשבט תרע"ח, 1918, בעיר זמברוב שבפולין, לאביו הרב אברהם גורונצ'יק ולאמו חיה-ציפורה. בשנת תרפ"ה עלה לארץ עם הוריו, אשר היו בין המייסדים של כפר חסידים (ליד חיפה). שם למד בבית הספר של המזרחי. בשנת תרפ"ח, עבר לירושלים. למד בת"ת "עץ חיים", שם קפץ מכיתה לכיתה. בשנת תר"ץ, בהיותו בן 12 בלבד, החל ללמוד בישיבת "חברון" הוא הוכר כעילוי וכמתמיד בלתי רגיל.

בשנת תרצ"ה, בהיותו בן 17 הוסמך לרבנות, פרסם את ספרו הראשון, "נזר הקודש", בענייני הלכות מקדש וקודשיו, עליו קיבל את הסכמת הרב קוק. בשנת תרצ"ו עם פרוץ ה"מרד הערבי" הצטרף לארגון ההגנה ולחם באזור ירושלים, אח"כ הצטרף ללח"י. בשנים ת"ש-תש"ד למד באוניברסיטה העברית בירושלים מדעי היהדות, פילוסופיה ומתמטיקה וקיבל מספר פרסי הצטיינות. בערב ר"ח אלול תש"ה נשא לאשה את צפיה, ביתו של הרב דוד כהן ('הנזיר'), גדול תלמידיו של הרב קוק. בשנת תש"ח השתתף במלחמת השחרור, ונחשב לצלף הטוב ביותר בירושלים. עם הקמתו של צה"ל, בשנת תש"ח, הקים את הרבנות הצבאית ונתמנה לרב הצבאי הראשי בדרגת סגן אלוף. בתפקידו זה עיצב את העקרונות ההלכתיים של צה"ל בעניין שמירת שבת, כשרות והווי דתי, חלק מהוראותיו התפרסמו בפקודות מטכ"ל. עסק באומץ רב בהבאת חללי מערכות ישראל לקבורה, גם כאלו שנפלו מעבר לגבולות המדינה, ובהתרת העגונות ממלחמות אלו.

בשנת תשכ"א קיבל את פרס ישראל לספרות תורנית על מפעלו המיוחד בחקר התלמוד הירושלמי. במשך השנים קיבל פרסים נוספים על ספריו. בשנת תשכ"ג קיבל דרגת אלוף כהערכה על פועלו בצה"ל.

בשנת תשכ"ז, עם פרוץ מלחמת ששת הימים, יצא בראש החיילים שלחמו ברצועת עזה. ביום השלישי של המלחמה, כ"ח באייר, היה בין הראשונים שהגיעו להר הבית ולכותל המערבי, שם ניהל תפילה מיוחדת ותקע בשופר, תקיעה שריגשה רבבות יהודים בארץ ובעולם. היה הראשון שנכנס לקבר רחל, לחברון ולמערות המכפלה.

בשנת תשל"א השתחרר מצה"ל ונתמנה לרבה הראשי של תל-אביב. משנת תשל"ג ועד שנת תשמ"ג היה הרב הראשי לישראל יחד עם הראשון לציון, הרב עובדיה יוסף. בכ"ד בחשוון תשנ"ה נפטר בגיל 77 ונטמן בהר הזיתים.

הרב אליהו יוסף שְׁאָר יָשוב כהן 1927-2016

הרב כהן נולד בירושלים לרב דוד כהן המכונה "הרב הנזיר" ולשרה, בת הרב חנוך אטקין, בשנת תרפ"ח, 1927. הוא עצמו גודל כנזיר ודבק בדרך זו גם בחייו הבוגרים. על פי ההלכה, נזיר יהודי מתנזר מיין ומבשר, ואינו מסתפר ואינו שוהה במחיצת נפטרים. למעט נושא התספורת, הקפיד הרב על הנזירות, הוא אף נהג לנעול נעלי בד והיה צמחוני.

הרב למד בישיבות "תורת ירושלים", "מרכז הרב", ו"עץ חיים". את עיקר תורתו למד אצל אביו הרב הנזיר, אצל הרב צבי יהודה קוק - ראש ישיבת מרכז הרב דאז, ואצל הרב יצחק אייזיק הרצוג - הרב הראשי לישראל. בשנת 1948, בעת שלמד ב"מרכז הרב", היה הרב כהן חבר בתנועת המחתרת "ברית החשמונאים" שנלחמה בשלטון המנדט הבריטי והיה חבר פעיל בהגנה.

במלחמת השחרור נלחם במסגרת האצ"ל. הוא ליווה שיירות לירושלים ולגוש עציון ונלחם על הגנת הגוש. בעת שהגן על העיר העתיקה נפצע קשה בקרב, ועם נפילת הרובע היהודי נפל בשבי הליגיון הערבי הירדני. יחד עם יתר מגני הרובע היהודי הועבר לעמאן ואחר כך למחנה השבויים במפרק. בשבי נותח ברגלו אך נותר נכה. לאחר שחרורו מהשבי שירת הרב שאר ישוב כהן בצה"ל שבע שנים והגיע לדרגת סא"ל. השתתף במשא ומתן עם הירדנים על החזרת עצמותיהם של חללי גוש עציון, השתתף במשלחת צה"ל לארצות הברית. כיהן בתפקיד רב צבאי פיקודי והרב הראשי של חיל האוויר.

בשנות השישים כיהן כסגן ראש עיריית ירושלים מטעם המפד"ל, ושימש בתפקיד זה בעת שחרור העיר במלחמת ששת הימים. במלחמת יום הכיפורים התנדב לשמש רב באוגדה שצלחה את תעלת סואץ.

משנת 1975 ועד 2011 שימש הרב שאר ישוב כהן כרבה של העיר חיפה, ובנוסף כיהן כראש אבות בתי הדין בעיר. עד למותו היה הרב שאר ישוב כהן זקן חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל. הרב שאר ישוב כהן סייע במשך שנים רבות למכון "צומת" שעוסק בטכנולוגיה והלכה, ואף עסק בנושא גיור. הרב הוא חתן פרס הסובלנות לשנת 1991, נשיא התאחדות בני ציון ויו"ר הוועדה העליונה להידברות בין הרבנות הראשית לישראל לבין הנהגת הוותיקן. לאחרונה מונה גם כיו"ר הוועדה להידברות בין היהדות לאסלאם ושליח הרבנות הראשית למפגשים בין-דתיים.

ביום הולדתו השמונים קיבל בטקס חגיגי אזרחות כבוד מעירו חיפה. הרב הלך לעולמו השבוע, ביום ג' באלול תשע"ו, 2016.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

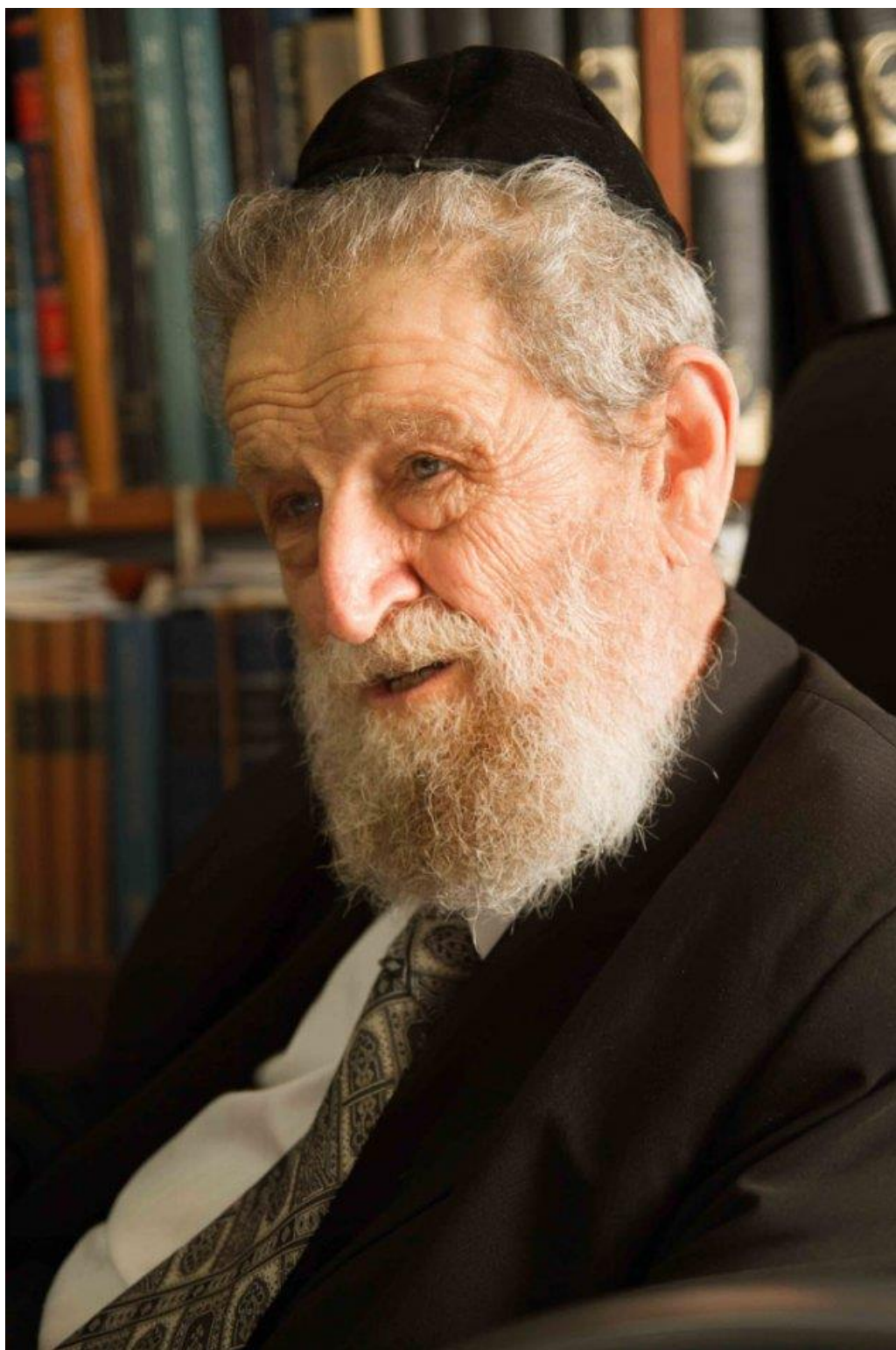
1865-1935

הרב שלמה גורן זצ"ל 1918-1994

הרב שאר ישוב כהן זצ"ל 1927-2016

לוח בינגו קבוצת הרב אברהם יצחק הכהן קוק

רב ראשי לישראל	חלוצים (תמך בהם)	"אורות הקודש", "אורות התורה"
נולד בשנת 1865	ישיבת מרכז הרב	נפטר בג' אלול
נקבר בהר הזיתים	עליה לארץ	למד בישיבות ליטא "פוניב'ז ו-וולוז'ין
עסק בשאלות הלכתיות שהתעוררו בימיו	ארגן את "מסע המושבות"	כתב פירוש לסידור עולת ראיה

לוח בינגו קבוצת הרב שלמה גורן

חלוצים (הוריו היו)	נפטר בכ"ד חשוון	היה סגן אלוף בצה"ל
נולד בשנת 1918	למד בישיבת חברון כשהיה רק בן 12	העיר העתיקה (לחם לשחרורה ב1967)
הצלף הטוב בירושלים	עליה לארץ	הוסמך לרבנות בגיל 17
לחם כחלק מהמחתרות בזמן מלחמת השחרור	רב ראשי לישראל	עסק בשאלות הלכתיות שהתעוררו בימיו

לוח בינגו קבוצת הרב שאר ישוב כהן

נולד בשנת 1927	אביו היה נזיר וגם הוא גדל ככה	נקבר בהר הזיתים
שימש כסגן ראש עיריית ירושלים	ישיבת מרכז הרב	נפטר בג' אלול
העיר העתיקה (נפצע בקרב עליה ב1948)	היה סגן אלוף בצה"ל	עסק בשאלות הלכתיות שהתעוררו בימיו
היה זקן חברי מועצת הרבנות הראשית	היה חתן פרס הסובלנות	לחם כחלק מהמחתרות בזמן מלחמת השחרור

רשימת הכרטיסיות:

מומלץ לגזור עותק אחד לתלמידים (כרטיסיה שונה לכל תלמיד)

ועותק שלם למורה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק	הרב שלמה גורן	הרב שאר ישוב כהן
נולד בשנת 1865	נולד בשנת 1918	נולד בשנת 1927
התמנה לרב הראשי של יפו	עלה לארץ עם משפחתו בגיל 7	אביו היה "הרב הנזיר" וגם הוא גדל כנזיר ללא בשר ויין
היה הרב הראשי הראשון של ארץ ישראל	אביו היה חלוץ, ממקימי כפר חסידים	למד בישיבת מרכז הרב
תמך בציונות ובחלוצים שיישבו את הארץ לפני קום המדינה	עבר לירושלים עם משפחתו והחל ללמוד בישיבת "חברון" בגיל 12!	במלחמת השחרור לחם במסגרת מחתרת האצ"ל
הקים את ישיבת מרכז הרב	הוסמך לרבנות בגיל 17	נפצע במלחמת השחרור במסגרת ההגנה על העיר העתיקה
כתב את הספרים "אורות", "אורות הקודש" ועוד	לחם במלחמת השחרור במסגרת המחתרות: ההגנה והלח"י	שירת בצה"ל 7 שנים והגיע לדרגת סגן אלוף
נפטר בג' באלול תרצ"ה	במלחמת השחרור נודע כצלף הטוב בירושלים	שימש כסגן ראש עיריית ירושלים
כתב פירוש לסידור עולת ראיה	היה סגן אלוף בצבא	היה הרב הראשי של חיפה
נקבר בהר הזיתים	קיבל את פרס ישראל על ספרות תורנית	היה זקן חברי הרבנות הראשית ואב בתי הדין בחיפה
למד בישיבות ליטא: פוניבז' ו-וולוז'ין	היה בראש החיילים ששחררו את הכותל המערבי ואת העיר העתיקה	חתן פרס הסובלנות בשנת 1991
עלה לארץ בגיל כמעט 40	בשנת תשל"א מונה להיות הרב הראשי של תל אביב	נפטר בג' אלול תשע"ו
היה הרב הראשי של ירושלים	בשנים תשל"ז- תשמ"ג היה הרב הראשי לישראל	נקבר בהר הזיתים
ארגן את מסע המושבות לביקור החלוצים במושבות	נפטר בכ"ג חשוון תשנ"ה	נפל בשבי הירדני במלחמת השחרור
עסק בשאלות הלכתיות שהתעוררו בנושא חקלאות והתיישבות	עסק בשאלות הלכתיות שהתעוררו במסגרת הצבא: כשרות, שבת ועוד	עסק בשאלות הלכתיות רבות ובניהם שאלות של מכון "צומת"

חזון החמ"ד :

